Evropski parlament
2019-2024

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

2023/2066(INI)

28.9.2023

MNENJE

Odbora za pravice žensk in enakost spolov

za Odbor za zaposlovanje in socialne zadeve

o zmanjšanju neenakosti in spodbujanju socialnega vključevanja v času krize za otroke in njihove družine
(2023/2066(INI))

Pripravljavka mnenja: Ewa Kopacz

PA_NonLeg

POBUDE

Odbor za pravice žensk in enakost spolov poziva Odbor za zaposlovanje in socialne zadeve kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. ugotavlja, da krize niso spolno nevtralne, da so se socialne neenakosti in neenakosti med spoloma po vsej EU še povečale zaradi več zaporednih kriz, kot so posledice pandemije covida-19, vojaška agresija proti Ukrajini, nesreče, povezane s podnebnimi spremembami, ter trenutni porast življenjskih in energetskih stroškov, te krize pa so negativno vplivale na otroke in njihove družine v smislu življenjskih razmer, dohodka in dostopa do zaposlitve, zdravstvenega varstva, izobraževanja ter znanj in spretnosti, stanovanj, osnovnih dobrin in storitev ter oskrbe in socialnih storitev, posledično pa tudi v smislu njihove splošne blaginje;

2. meni, da so tako imenovani varčevalni ukrepi (tudi znatno zmanjšanje socialne podpore za otroke in družine, naraščajoča brezposelnost, razmah prekarnih zaposlitev ter večja davčna obremenitev) in krčenje proračunov med finančno krizo v obdobju 2008–2013 povečali neenakosti in prispevali k poslabšanju življenjskih razmer otrok;

3. poudarja, da sedanja kriza življenjskih stroškov resno ogroža preživetje, zdravje in dobro počutje žensk, saj jim zaradi nje skupaj z družinami grozi, da bodo stanovanja postala nedosegljiva, omejuje njihovo kupno moč in zmožnost zagotavljanja hrane ter povečuje energijsko revščino, socialno izključenost in neenakosti; poudarja, da se ženske in otroci, ki so tarča presečne diskriminacije, pri dostopu do osnovnih socialnih storitev soočajo z dodatnimi ovirami; poudarja, da je treba posebno pozornost nameniti odpravljanju posledic predsodkov in vztrajnih stereotipov pri dostopu do teh storitev, pa tudi obravnavanju posledic revščine staršev, ki vodi v revščino otrok; poudarja, da naložbe v ukrepe za podporo ženskam izboljšujejo tudi življenjske razmere njihovih otrok; v zvezi s tem ugotavlja, da so starši samohranilci bolj izpostavljeni tveganju revščine zaradi krize, zanje pa je tudi verjetneje, da jo bodo prenesli v naslednjo generacijo, in da so ženske na čelu 85 % enostarševskih družin; poziva države članice, naj podprejo ukrepe za spremljanje cen energije, prevoza in drugih osnovnih dobrin, da bi zmanjšale posledice višjih življenjskih stroškov, zlasti za ženske, otroke in njihove družine;

4. opozarja, da je pandemija covida-19 prinesla izzive za otroke, zlasti tiste v ranljivem položaju, saj je pretresla njihovo vsakodnevno rutino in prekinila socialne povezave, prav tako pa povečala obstoječe neenakosti med spoloma, saj je povzročila predvsem porast neplačanega dela na področju oskrbe ter porušila ravnovesje med poklicnim in zasebnim življenjem, številnim ženskam pa naložila dvojno breme v obliki pogosto daljših izmen na delovnem mestu in dodatne neformalne oskrbe na domu[1]; poudarja, da so v času krize ženske, zlasti tiste na trgu dela, nesorazmerno prizadete zaradi socialno-ekonomskega okolja, čemur smo bili priča med krizo zaradi covida-19, ko 42 % žensk med 15 in 24 let, 34 % žensk med 25 in 39 let, ter 27–29 % žensk med 40 in 54 let

[1] Resolucija Evropskega parlamenta z dne 5. julija 2022 z naslovom Na poti k skupnim evropskim ukrepom na področju oskrbe (UL C 47, 7.2.2023, str. 30).

oziroma nad 55 let ni moglo opravljati plačane poklicne dejavnosti, kakor so želele[2]; ugotavlja, da so nesorazmerno breme nosile ženske, ki so delale na daljavo, saj je bilo njihovo življenje oteženo zaradi potrebe po združevanju dela, otroškega varstva in gospodinjskih opravil; meni, da so posledice krize zaradi covida-19 vplivale na stopnjo brezposelnosti v državah članicah, zlasti med ženskami; zato meni, da je treba pri reševanju teh razmer in iskanju rešitev nujno obravnavati razsežnost revščine žensk; poudarja, da so krize, kot je pandemija covida-19, povečale obstoječe neenakosti, tudi ko gre za storitve v zvezi s spolnim in reproduktivnim zdravjem in pravicami, ali povzročile kritične razmere pri dostopu do spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic;

5. poudarja, da podnebne spremembe nesorazmerno vplivajo na ženske, ki imajo zaradi neenakega dostopa do virov, izobraževanja, zaposlitvenih možnosti, pa tudi prevladujočih družbenih in kulturnih norm ter raznolike presečne diskriminacije, s katero se soočajo, bolj omejene možnosti za odzivanje na podnebne, naravne in okoljske nesreče[3]; poudarja, da podnebna kriza in njeni učinki že povečujejo te neenakosti, tudi v prihodnje pa ne bo nič drugače;

6. ugotavlja, da se v kriznih obdobjih pogosto pozabi na prizadevanja za resnično enakopravno družbo, vključno s politikami enakosti spolov; poziva države članice, naj namenijo prednost politikam in naložbam, ki preprečujejo negativne učinke teh kriz na otroke, ženske in njihove družine, vključno s tistimi, ki omogočajo dostop do visokokakovostnih oskrbovalnih, izobraževalnih, zdravstvenih ali stanovanjskih storitev ter ščitijo žrtve nasilja na podlagi spola; poudarja pomen sistematičnega vidika spola za analizo teh težav in njihovih različnih učinkov ter za iskanje celostnih in pravičnih rešitev; je seznanjen s socialno-ekonomskimi posledicami pandemije covida-19 in posledičnim porastom vseh oblik nasilja nad ženskami, kot je navedeno v različnih poročilih več držav članic med omejitvijo gibanja zaradi covida-19 in po njej, ki so razkrila zaskrbljujoče povečanje nasilja v družini in nasilja na podlagi spola, vključno s fizičnim, psihološkim in kibernetskim nasiljem; poudarja, da so prizadeti in ogroženi tudi otroci; opozarja na tveganje, da bodo nekatere ranljive kategorije, kot so prosilke za azil in skupnost LGBTQIA+, postale žrtve nasilja; poudarja, da je treba povečati vsa javna in zasebna sredstva, da bi preprečili razmere, v katerih otrokom, mladim, starejšim, invalidom in podpornim skupinam preti revščina; poziva k okrepitvi Evropskega socialnega sklada plus (ESS+), da bi prednostno obravnavali boj proti revščini in socialni izključenosti; poudarja, da je treba povečati sredstva za ukrepe, s katerimi se v okviru sklopa Daphne, ki je del programa za državljane, enakost, pravice in vrednote, preprečuje nasilje na podlagi spola in bori proti njemu;

7. ugotavlja, da je za zmanjšanje teh neenakosti in spodbujanje socialne vključenosti bistveno izkoreniniti vse oblike diskriminacije, zagotoviti dolgoročne politike in storitve, ki spodbujajo dostop do dostojnih delovnih mest in pravičnih plač, odpraviti razlike v plačah in pokojninah, poiskati zaščito pred številnimi vzroki za revščino in socialno izključenost, omogočati enake možnosti za starše, da se vrnejo na delo, ter spodbujati ukrepe za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, vključno z enakim

[2] Oddelek Evropskega parlamenta za spremljanje javnega mnenja, Flash Eurobarometer 2022 – Women in times of Covid-19 (Ženske med pandemijo covida-19), marec 2022.
[3] Resolucija Evropskega parlamenta z dne 17. februarja 2022 o prednostnih nalogah EU za 66. zasedanje Komisije OZN o položaju žensk (UL C 342, 6.9.2022, str. 276)

dostopom za vse do cenovno sprejemljivega in visokokakovostnega otroškega varstva in dolgotrajne oskrbe ter enako porazdelitvijo obveznosti oskrbe, gospodinjskih opravil in varstva otrok med starši v družinah; poudarja, da predšolska vzgoja kot sestavni del visokokakovostnega in poklicnega otroškega varstva staršem ne omogoča le dela, temveč prispeva tudi k socialnemu in psihološkemu razvoju otrok; poziva države članice, naj si prizadevajo za splošno zdravstveno varstvo, kot ga je opredelila Svetovna zdravstvena organizacija, ter omogočijo predporodno in poporodno oskrbo za vse ženske;

8. opozarja, da je pomembno enako porazdeliti obveznosti oskrbe na domu, saj to ženskam z obveznostmi na področju oskrbe omogoča boljšo zastopanost na trgu dela ter izboljšanje njihovih življenjskih pogojev in socialne vključenosti; ugotavlja, da spolni stereotipi in norme v zvezi z delitvijo obveznosti oskrbe ne le odvračajo moške od polne udeležbe v starševstvu in oskrbi v širšem smislu, pač pa škodujejo tudi ženskam in njihovemu dobremu počutju ter so neugodne za njihovo poklicno rast[4]; ugotavlja, da bi morale imeti tudi osebe z obveznostmi na področju oskrbe pravico, da na delovnem mestu zaprosijo za prilagodljiv delovni čas, med drugim za skrajšanje delovnega časa, gibljiv delovni čas in delo na daljavo; poudarja, da so ukrepi za doseganje ustreznega ravnovesja med poklicnim in zasebnim življenjem pomembni za pravično delitev obveznosti oskrbe med ženskami in moškimi ter za odpravo razlik v dohodkih in zaposlovanju; ugotavlja, da je usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja odvisno od razpoložljivosti in dostopnosti visokokakovostnih storitev oskrbe;

9. opozarja, da je leta 2021 v vseh 27 državah članicah EU 27,9 % delovno neaktivnih žensk, starih med 25 in 49 let, navedlo, da je skrb za otroke ali odrasle, ki potrebujejo oskrbo, glavni razlog, da ne iščejo zaposlitve[5]; poudarja, da bo povečanje zaposlenosti žensk prispevalo tudi k reševanju izzivov, ki izhajajo iz staranja prebivalstva EU, in izboljšanju gospodarske stabilnosti držav članic; opozarja, da lahko neravnovesje med spoloma pri oskrbi in zaposlovanju povzroči razlike v pokojninah med spoloma in velike razlike pri stopnji revščine v starosti; ugotavlja, da pomanjkanje dostopa do trga dela in dohodkovne neenakosti v večji meri vplivajo na družine z otroki; ugotavlja, da je razlika v stopnji zaposlenosti med moškimi in ženskami brez otrok 1 %, med moškimi in ženskami z otrokom do šestega leta 21 %, pri ženskah s tremi otroki pa se poveča že na 37 %[6]; meni, da so enostarševske družine, zlasti družine z materami samohranilkami, bolj izpostavljene tveganju revščine ali socialne izključenosti (42,1 % v primerjavi z 29,6 % pri dvostarševskih družinah s tremi ali več otroki), kar je povezano s feminizacijo revščine, čezmernim deležem žensk, ki opravljajo prekarno delo ali delajo s krajšim delovnim časom, neravnotežju v času, ki ga namenijo slabo plačanemu delu, prekinitvi poklicne poti zaradi oskrbe otrok ali drugih družinskih članov ter v razlikah v plači med spoloma[7]; poudarja, kot je navedeno v zakonodaji o usklajevanju poklicnega

[4] Evropska komisija, „Women's situation in the labour market“ (Položaj žensk na trgu dela), dostop 2. oktobra 2023.
[5] Eurostat, podatkovna preglednica LFSA_IGAR, 'Inactive population not seeking employment by sex, age and main reason – Care of adults with disabilities or children and other family or personal reasons – from 15 to 64 years old' (Neaktivno prebivalstvo, ki ne išče zaposlitve, razvrščeno po spolu, starosti in glavnem razlogu – oskrba odraslih invalidov ali otrok in drugih družinskih ali iz osebnih razlogov – od 15 do 64 let), nazadnje posodobljeno 14. septembra 2023.
[6] Eurofound, Living and working in Europe 2021 (Življenje in delo v Evropi 2021), Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 9. maj 2022, str. 73.
[7] Eurostat, '1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion' (Vsakemu četrtemu otroku grozi

in zasebnega življenja v okviru evropskega stebra socialnih pravic, kako pomemben je predlog dodatnih ukrepov za zaščito staršev in oskrbovalcev pred diskriminacijo in odpuščanjem; spodbuja večjo uravnoteženost spolov pri koriščenju dopusta iz družinskih razlogov in prožnih ureditev dela;

10. poziva države članice, naj oblikujejo celovit sklop pravil, ki bodo prepovedovala zakoreninjeno prakso, da se ženske na razgovorih za delovno mesto sprašuje, ali nameravajo zanositi oziroma ali so v trenutku prijave na delovno mesto noseče; poudarja, da gre za obliko nadlegovanja na delovnem mestu, in ne odobrava pritiska, ki se s tem vrši na zaposlene matere;

11. poudarja velik prispevek žensk na področju zaposlovanja, kulture, izobraževanja, znanosti in raziskav; priznava, da so se življenjske razmere žensk, zaposlenih v umetnosti in kulturi ter v mikro in malih kmetijskih in podeželskih podjetjih, zaradi pomanjkanja naložb v gospodarske in kulturne dejavnosti in upada podpore tem dejavnostim močno poslabšale;

12. meni, da so ženske bolj izpostavljene tveganju revščine kot moški in da je reševanje problema revščine žensk pomembno že samo po sebi, hkrati pa je bistveno tudi pri prizadevanjih za zmanjšanje revščine otrok; opozarja, da menstrualna revščina, ki se nanaša na omejen dostop do sanitarnih izdelkov, prizadene približno eno od desetih žensk v Evropi; poudarja, da sram, nelajšane menstrualne bolečine in diskriminacijske tradicije vodijo k osipu v šolah in manjši udeležbi deklet v šoli in žensk na trgu dela; poudarja, da je razumevanje povezav med menstrualno higieno in obolevnostjo mater, smrtnostjo in neplodnostjo, spolno prenosljivimi okužbami/HIV in rakom materničnega vratu ključnega pomena za odpravo neenakosti na področju zdravja ter lahko podpre zgodnje odkrivanje in reševanje življenj; ugotavlja, da je leta 2021 revščina ali socialna izključenost ogrožala 24,4 % otrok (mlajših od 18 let) v EU (19,8 milijona); ugotavlja, da ta delež v nekaterih državah presega 30 %; meni, da so otroci, ki odraščajo v revščini ali socialni izključenosti, redkeje uspešni pri izobraževanju, zdravi in pozneje v življenju težje v celoti uresničijo svoj potencial; ugotavlja, da so socialne naložbe v individualne sposobnosti v zgodnjem otroštvu zlasti koristne za otroke iz prikrajšanih okolij; meni, da je treba v skladu s konvencijo OZN o otrokovih pravicah, katere podpisnice so vse države članice EU, vsem otrokom omogočiti izobraževanje, zdravstvene storitve, stanovanje, varnost, prosti čas in rekreacijo, pa tudi sodelovanje pri odločitvah, ki jih zadevajo, in skrb v družinskem okolju;

13. pozdravlja evropsko strategijo oskrbe in revizijo barcelonskih ciljev o predšolski vzgoji in varstvu kot ključnih gonil udeležbe žensk na trgu dela; poudarja, kako pomembna sta kakovostna predšolska vzgoja in izobraževanje za boj proti neenakosti in socialni prikrajšanosti otrok in njihovih družin[8]; poziva k sklopu politik, programov in priporočil ter naložbam na evropski ravni, da se oskrba prizna kot pravica in hrbtenica naše družbe; poudarja, da bi bilo treba s tem sklopom ubrati celovit, celosten in vseživljenjski pristop k oskrbi, povečati privlačnost dela v sektorju oskrbe za ženske in moške ter odpraviti diskriminacijo in neenakosti med spoloma v sektorju; prav tako pa

---

revščina ali socialna izključenost), 28. oktober 2021.

[8] Leta 2021 je v vseh 27 državah članicah EU 27,9 % delovno neaktivnih žensk, starih med 25 in 49 let, navedlo, da je skrb za otroke ali odrasle, ki potrebujejo oskrbo, glavni razlog, da ne iščejo zaposlitve (Anketa Eurostata o delovni sili za leto 2021).

poudarja, da sedanja kakovost in obseg dolgotrajne oskrbe in otroškega varstva nista zadostna, zlasti v zgodnjem otroštvu;

14. opozarja na pomen barcelonskih ciljev za leto 2030, ki zajemajo tudi podcilj, da bi moralo biti v predšolsko vzgojo in varstvo vključenih vsaj 50 % otrok, mlajših od treh let, in vsaj 96 % otrok med tremi leti in šoloobvezno starostjo; poudarja osrednjo vlogo žensk na bistvenih področjih javne sfere, kot so socialno varstvo, nega, izobraževanje in zdravstvo, ki povezujejo gospodarstvo in družbo, a so pogosto prva, v katera se med kriznimi obdobji zareže; meni, da vzgoja in varstvo v zgodnjem otroštvu odločilno vplivata na kognitivni razvoj otrok, saj razvijejo temeljne veščine v prvih petih letih življenja, in da dostop do kakovostnega izobraževanja postavlja temelje za poznejši uspeh v življenju na področju izobraževanja, dobrobiti, zaposljivosti in socialne vključenosti ter pomembno vpliva na samozavest; meni, da so kakovostni in vključujoči jasli, vrtci in predšolska vzgoja lahko pomembna protiutež socialno-ekonomskim razmeram otrok, ki jim grozi revščina, in spodbujajo vključevanje staršev, zlasti mater, na trg dela; meni, da vključujoče izobraževanje obravnava vse učence, saj spodbuja učenje, kulturne vrednote in vrednote skupnosti; ugotavlja, da so se povečale razlike v izobrazbi med otroki z različnim izobraževalnim ozadjem; priporoča, naj države članice vsem otrokom omogočijo splošen dostop do vključujočega in kakovostnega formalnega in neformalnega izobraževanja, javnega in zasebnega, ne glede na starost, da bi spodbudile čustveni, socialni, kognitivni in telesni razvoj otrok ter poskrbele za varnost in dobrobit otrok, da bodo lahko vsi deležni vključujočega visokokakovostnega šolstva, s tem pa bodo čim bolj povečale vpliv šolskega sistema na enake možnosti in prekinile začarani krog izključenosti;

15. priporoča državam članicam, naj zagotovijo potrebno podporo, da se vsem otrokom omogoči uresničevanje pravice do kulture, športa in prostega časa ter dostop do odprtega prostora ter zdravega okolja, s poudarkom na zagotavljanju enakega dostopa in kakovosti za revne otroke, otroke na oddaljenih območjih, invalidne otroke, otroke, ki pripadajo narodnostnim, etičnim, verskim, jezikovnim in migrantskim manjšinam, otroke, ki se selijo po EU, ne glede na nacionalnost, ter otroke izseljencev, ki so jih starši zapustili v državi izvora; opozarja na pravico do prostega časa in sodelovanja v igrah in rekreativnih dejavnostih, kot je določena v Konvenciji Združenih narodov o otrokovih pravicah;

16. poudarja, da odprava razlik v plačah in pokojninah med spoloma pozitivno vpliva na zmanjšanje revščine in socialno vključenost ter je bistvena za doseganje enakosti spolov; poudarja, da so splošno dostopne visokokakovostne storitve nege in varstva otrok, socialnega varstva in gospodinjskih storitev ključnega pomena, saj zaradi njihove odsotnosti ali omejene dostopnosti ženske zmanjšajo ali opustijo udeležbo na trgu dela in prevzamejo neplačane obveznosti oskrbe; poziva k ambicioznemu izvajanju direktive o preglednosti plačil[9] in k posebnim ukrepom za boj proti prekarnim zaposlitvam, revščini zaposlenih, horizontalni in vertikalni segregaciji na trgu dela ter podcenjevanju dela, ki ga večinoma opravljajo ženske in bi ga bilo treba ponovno ovrednotiti in pravično plačati;

[9] Direktiva (EU) 2023/970 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o krepitvi uporabe načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za moške in ženske s preglednostjo plačil in mehanizmi za izvrševanje (UL L 132, 17.5.2023, str. 21).

17. opozarja na pomembno vlogo družin v kriznih razmerah; poudarja pomen ustrezne nege in varstva otrok, socialnega varstva in gospodinjskih storitev za starše samohranilce, zlasti ženske, saj je kriza zaradi covida-19 nesorazmerno prizadela matere samohranilke, poleg tega pa so ranljive za potrebe svojih sorodnikov po oskrbi in zato manj na voljo za poklicne dejavnosti[10]; poziva Komisijo in države članice, naj ambiciozno izvajajo in okrepijo jamstvo za otroke, da bodo imeli vsi otroci v EU, tudi tisti na oddaljenih območjih, dostop do zdrave prehrane, ustreznega stanovanja, zdravstvenega varstva, izobraževanja, oskrbe in prostočasnih dejavnosti; opozarja na pomen vključevanja otrokovih pravic v vse notranje in zunanje politike, ukrepe in programe EU, tako zakonodajne kot nezakonodajne, ki lahko neposredno ali posredno vplivajo na otroke, pri čemer je treba zagotoviti doslednost in skladnost; poudarja pomen izvajanja priporočila o jamstvu za otroke[11];

18. poudarja, da je v Evropi vsak peti otrok žrtev ene od oblik spolnega nasilja, da se večina zlorab pojavlja v hipotetičnem okviru zaupanja in da je približno četrtina žrtev trgovine z ljudmi otrok, večinoma deklet, ki zelo pogosto postanejo žrtve spolnega izkoriščanja[12]; ugotavlja, da se mlade prosilke za azil srečujejo z nasiljem na podlagi spola; obsoja vse oblike nasilja, zlorabe, izkoriščanja in zanemarjanja otrok; poziva države članice, naj razvijejo in uporabijo integrirane preventivne sisteme in sisteme za zaščito otrok z namenom odprave nasilja, zlorabe, izkoriščanja in zanemarjanja, pri čemer bi sodelovali šole in zdravstveni sistemi, med drugim tudi javne službe, da bi omogočili hitro odzivanje na te pojave, zagotovili varno okolje in spodbujali opolnomočenje otrok; poudarja, da ima vsak otrok pravico do zaščite pred zlorabo, nasiljem in zanemarjanjem;

19. poudarja, da je izobraževanje in opolnomočenje deklet in žensk pomemben dejavnik pri zmanjšanju neenakosti med spoloma in socialne izključenosti; v zvezi s tem poudarja pomen šolskih programov, ki kritično obravnavajo stereotipe in njihov negativni vpliv na dekleta in ženske, pa tudi na dečke in moške, z namenom, da bi jih podrobno razčlenili; priporoča, naj države članice vsem otrokom omogočijo dostop do vključujočega in kakovostnega formalnega in neformalnega izobraževanja, ne glede na starost; poudarja, da je celostna spolna vzgoja za vse otroke bistven ukrep za odpravljanje neenakosti in prizadevanja za družbo brez nasilja, saj izpodbija škodljive spolne stereotipe ter spodbuja raznolikost, telesno avtonomijo ter telesno in duševno celovitost;

20. priznava, da so šole pomembno jamstvo za hranljiv dnevni obrok (v številnih primerih edini) in da ponujajo izobraževanje o prehrani, ki sega onkraj njihovih zidov; poziva države članice, naj na vseh stopnjah obveznega izobraževanja zagotovijo vsaj en brezplačen in kakovosten obrok;

21. meni, da morajo države članice nujno zasnovati politike v odziv na razširjeno delo otrok v EU; v zvezi s tem opominja na priporočila Mednarodne organizacije dela, da je treba

[10] Eurofound, Economic and social inequalities in Europe in the aftermath of the Covid-19 pandemic (Ekonomske in socialne neenakosti v Evropi po pandemiji COVID-19), Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 24. januar 2023.
[11] Priporočilo Sveta (EU) 2021/1004 z dne 14. junija 2021 o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke (UL L 223, 22.6.2021, str. 14).
[12] Sporočilo Komisije z dne 24. marca 2021 o strategiji EU o otrokovih pravicah (COM(2021)0142).

razširiti socialno zaščito za otroke in njihove družine, da bi zmanjšali revščino in negotovost, ki vodita v delo otrok; zagotoviti, da se rojstvo vsakega otroka evidentira, tako da bo imel pravno identiteto in bo užival svoje pravice od rojstva; spodbujati dostojno delo s pošteno plačo, s posebnim poudarkom na delavcih v neformalni ekonomiji; spodbujati ustrezne načine življenja na podeželju, na primer s podporo za diverzifikacijo gospodarstva, naložbami v storitveno infrastrukturo, boljšo zaščito in načrtovanje pridelka, zlasti na družinskih kmetijah, ki so pri kmetijskih procesih deloma še vedno odvisne od celotnega gospodinjstva; zagotoviti, da bo sprejeta zakonodaja za zaščito otrok podprta s potrebnimi državnimi instrumenti za izvajanje, in obravnavati vprašanja spola in diskriminacije, ki povečujejo tveganje za delo otrok, zlasti gospodinjsko in neplačano delo deklic;

22. ugotavlja, da revščina najbolj prizadene otroke iz različnih okolij, kot so migranti, begunci, prosilci za azil ter otroci brez dokumentov in brez spremstva; opaža, da revščina ogroža tudi otroke, ki živijo v enostarševskih ali velikih prikrajšanih družinah, invalidne otroke in otroke, ki pripadajo etničnim manjšinam[13]; poudarja, da se pri dostopu najrevnejših in najranljivejših otrok do zdravstvenega varstva in izobraževanja pojavljajo razlike; poudarja, da so romski otroci in približno 11 milijonov invalidnih otrok med najbolj prikrajšanimi pri dostopu do kakovostnega izobraževanja; ugotavlja, da medtem ko obstaja za romske otroke v Evropi večja verjetnost, da bodo opustili šolanje na osnovni ali srednji ravni, ne da bi pridobili temeljna znanja in spretnosti, invalidni otroci ostajajo v celoti izključeni iz šolanja in visokokakovostnega učenja[14]; poudarja, da po svetovnem indeksu zdravja žensk v EU v zadnjih 12 mesecih približno 44 % vseh žensk ni bilo testiranih na nobeno od štirih kritičnih bolezni za ženske; ugotavlja, da neenakost spolov ovira ženske in dekleta pri dostopu do zdravstvenih informacij in kritičnih storitev; poudarja, da je pomembno zmanjšati razlike v zdravstvenem varstvu za ženske; poziva Komisijo in države članice, naj v nacionalnih strategijah za Rome prednostno obravnavajo pravice otrok in zagotovijo, da bodo imeli romski otroci enak dostop do osnovnih storitev, s posebnim poudarkom na vzgoji in varstvu predšolskih otrok, osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju, zdravstvenem varstvu, prehrani in dostojnih stanovanjih; ugotavlja, da so ovire pri uveljavljanju pravic in odpravljanju revščine za dekleta, ki se spoprijemajo z več oblikami diskriminacije, še bolj zapletene; ugotavlja, da bodo zato verjetno spregledane v načrtih za obravnavo potreb ranljivih skupin; poudarja pomen naložb tako v zasebno kot v javno izobraževanje, ki omogočajo ciljno usmerjene metode poučevanja in individualiziran pristop za otroke iz ranljivejših družbenih skupin, kot so družine in skupnosti, ki so izpostavljene izključenosti; poudarja, da bi moral ta pristop vključevati sodelovanje med učitelji, socialnimi delavci in vzgojitelji, družinami in skupnostmi; poziva Komisijo in države članice, naj otrokove pravice vključijo v evropsko strategijo o invalidnosti za obdobje 2020–2030 in podprejo družine z vlaganjem v opolnomočenje otrok in njihovih družin ter pravico do samostojnega življenja;

23. želi opomniti, da ima v Evropi devet milijonov mladostnikov (starih od 10 do 19 let) duševne motnje, pri čemer gre v več kot polovici primerov za tesnobo in depresijo;

[13] Organizacija Save the Children, Over 200,000 more children are at risk of poverty in the European Union: Save the Children report (V Evropski uniji je več kot 200.000 otrok izpostavljenih tveganju revščine: poročilo organizacije Save the Children), 7. marec 2023.
[14] Regionalni urad Unicefa za Evropo in Srednjo Azijo, Situation of Children in Europe and Central Asia (Položaj otrok v Evropi in Srednji Aziji), januar 2023.

poudarja, da so ženske in pripadniki skupnosti LGBTQIA+ zaradi diskriminacije in marginalizacije bolj izpostavljeni duševni stiski[15]; poudarja tudi visoko razširjenost duševnih motenj med otroki brez spremstva in najstniškimi migranti, saj okoliščine, s katerimi se srečujejo ti otroci, močno vplivajo na duševno zdravje; opaža, da so omejitve zaradi covida-19 močno okrnile socialne priložnosti in interakcije otrok, kar je povzročilo obsežne motnje in porast simptomov depresije, zlasti med mladostnicami[16]; ugotavlja, da šole olajšujejo dostop do podpore za duševno zdravje in psihosocialne podpore; opozarja, da je Unicef izpostavil preizkušene strategije, kot so izvajanje programov za ozaveščanje in krepitev sposobnosti obvladovanja čustev za mladostnike, vključevanje svetovalnih storitev na področju duševnega zdravja v izobraževanje, usposabljanje učiteljev in osebja o tem, kako okrepiti dobro počutje učencev, ter ustvarjanje varnih prostorov, v katerih lahko otroci razpravljajo o svojih pomislekih in jih delijo[17]; poudarja, da morajo države članice dodeliti ustrezna sredstva za zdravljenje duševnih in psihosocialnih težav ter izboljšati regionalno infrastrukturo prek programa ESS+ in Evropskega sklada za regionalni razvoj, tudi s ciljno usmerjenimi programi za ranljive skupine;

24. ugotavlja, da so neenakosti na področju zdravja med ženskami tesno povezane s socialno-ekonomskim statusom in geografsko regijo ter da je bistveno upoštevati družbene in gospodarske dejavnike, ki vplivajo na življenje in zdravje žensk v različnih življenjskih obdobjih; poudarja, da v vseh državah članicah, tudi na podeželju, primanjkuje visokokakovostnih, dostopnih, razpoložljivih in cenovno ugodnih storitev oskrbe; poudarja tudi, da se spolno in reproduktivno zdravje in pravice, med drugim tudi varni in zakoniti splav, zaradi številnih pravnih, finančnih, praktičnih, socialnih in kulturnih ovir in omejitev zelo razlikujejo znotraj držav članic EU in med njimi; opozarja, da so spolno in reproduktivno zdravje in pravice temeljni pogoj za enakost spolov;

25. opozarja, da številne ukrajinske begunke, ki bežijo pred vojno agresijo, živijo v različnih državah EU in evropskih tretjih državah ter imajo posebne potrebe v zvezi z nego in varstvom otrok, ki jih je treba obravnavati, ne samo da se jim olajša dostop do trga dela, temveč tudi omogoči učenje jezikov in socialno vključevanje njihovih otrok; poudarja, da je vojna v Ukrajini oslabila dostop do zdravstvenega varstva, tudi storitev spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic, in povzročila kritične razmere pri izpolnjevanju potreb razseljenih oseb na področju spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic;

26. poziva države članice, naj obravnavajo izzive, s katerimi se spoprijemajo ukrajinske begunke, kot so jezikovne ovire, večja verjetnost družbene izolacije in omejena družbena omrežja; ugotavlja, da so lahko ukrajinski begunci še bolj izpostavljeni tveganju revščine in socialne izključenosti; opaža, da obveznosti oskrbe ovirajo

[15] Članek Unicefa z naslovom The Mental Health Burden Affecting Europe's Children (Breme duševnega zdravja za otroke v Evropi), 4. oktober 2021.
[16] Organizacija Save the Children, Guaranteeing Children's Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do (Jamstvo za prihodnost otrok – Kako pandemija covida-19, življenjski stroški in podnebna kriza vplivajo na revne otroke in kaj morajo storiti vlade v Evropi), marec 2023.
[17] Članek Unicefa z naslovom The Mental Health Burden Affecting Europe's Children (Breme duševnega zdravja za otroke v Evropi), 4. oktober 2021.

zaposlovanje ukrajinskih žensk (33 %) v primerjavi z ukrajinskimi moškimi (9 %); poziva države članice, naj te izzive obravnavajo z zagotavljanjem namenske podpore za nego in varstvo otrok, kot so podpora ali subvencije[18];

27. poudarja, da v skladu s poročilom organizacije Save the Children[19] trenutno na območjih, ki so jih prizadeli oboroženi spopadi, živi več otrok, kot kdaj koli prej v zadnjih dveh desetletjih (predvsem v Afganistanu, Jemnu, Južnem Sudanu, Srednjeafriški republiki, Demokratični republiki Kongo, Siriji, Iraku, Maliju, Nigeriji in Somaliji), pri čemer zaradi konfliktov vsako leto umre 100.000 dojenčkov; želi opomniti, da je leta 2017 na konfliktnih območjih živelo 420 milijonov otrok (18 % vseh otrok na svetu), kar je 30 milijonov več kot leto prej;

28. poziva Komisijo in države članice, naj se borijo proti strukturni diskriminaciji in vsem omogočijo neomejen in nediskriminatoren dostop do trga dela, kar izboljšuje tudi razvoj otrok, krepi socialno vključenost in pravičnost ter odpravlja revščino; poziva Komisijo in države članice, naj predlagajo posebne ukrepe za spodbujanje dostopa do delovnih mest in varnosti za begunce in migrante; v zvezi s tem poudarja evropski direktivi o preglednosti plačil in minimalnih plačah[20], ki sta dodatna ukrepa za odpravo razlik v plačah med spoloma; poudarja, da pravično plačilo prispeva k trajnostnemu odpravljanju revščine žensk; želi poudariti, da financiranje EU na nacionalni ravni omogoča naložbe v boj proti revščini otrok in spodbujanje njihove socialne vključenosti;

29. poziva Komisijo, naj pripravi sklop ukrepov in priporočil za spodbujanje prehoda na gospodarstvo, ki bo oskrbo umestilo v središče politik EU in nacionalnih politik s pravočasnim in enakim dostopom do kakovostnih storitev oskrbe, kot je izobraževanje o oskrbi, pri čemer naj učinkovito uporabi razpoložljiva orodja EU in nameni ustrezna sredstva za to področje; ponavlja, da se lahko poleg ESS+ za financiranje programov, ki vplivajo na življenje otrok in njihovih družin v različnih razsežnostih, neposredno ali posredno uporabijo tudi drugi viri financiranja EU, kot sta Evropski sklad za regionalni razvoj ali Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim;

30. prosi Komisijo in države članice, naj na ravni Unije vzpostavijo sistem za opazovanje in spremljanje dojenja, da bo mogoče ugotoviti dejansko stanje in oblikovati politike za spodbujanje dojenja v skladu s priporočili Svetovne zdravstvene organizacije;

31. poziva, naj se načela vključevanja vidika spola in priprave proračuna z upoštevanjem vidika spola odražajo na vseh področjih politike, pa tudi pri oblikovanju ukrepov za odzivanje na posebne krize, ki prizadenejo ženske in dekleta; zato poudarja, da je treba posebej zbirati razčlenjene podatke ter razviti strokovno znanje o enakosti spolov in ocene učinka na enakost spolov, da bi zagotovili popolno vključenost razsežnosti spola ter bolje razumeli in obravnavali posebne učinke teh politik na ženske; poziva k ukrepom glede na spol in sicer z dodelitvijo sredstev za obravnavo posebnih potreb

[18] Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj, What are the integration challenges of Ukrainian refugee women? (Kakšni so izzivi vključevanja ukrajinskih begunk?), 30. maj 2023.
[19] Organizacija Save the Children, Stop the War on Children: Protection children in 21st century conflict (Ustavimo vojno proti otrokom: zaščita otrok v konfliktih 21. stoletja), 2019.
[20] Direktiva (EU) 2022/2041 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o ustreznih minimalnih plačah v Evropski uniji (UL L 275, 25.10.2022, str. 33).

žensk po negativnih učinkih številnih kriz, zlasti na področju zaposlovanja, nasilja na podlagi spola ter spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic, po potrebi tudi v programih in instrumentih v okviru instrumenta za okrevanje NextGenerationEU in dolgoročnega proračuna EU za obdobje 2021–2027.

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	19.9.2023
Izid končnega glasovanja	+: 24 –: 2 0: 4
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Isabella Adinolfi, Christine Anderson, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Annika Bruna, Maria da Graça Carvalho, Margarita de la Pisa Carrión, Gwendoline Delbos-Corfield, Lina Gálvez Muñoz, Lívia Járóka, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Karen Melchior, Johan Nissinen, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Christine Schneider, Sylwia Spurek
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Abir Al-Sahlani, Silvia Modig, Eleni Stavru (Eleni Stavrou), Hilde Vautmans
Namestniki (člen 209(7)), navzoči pri končnem glasovanju	Laura Ballarín Cereza

POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

24	+
ID	Annika Bruna
PPE	Isabella Adinolfi, Maria da Graça Carvalho, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Christine Schneider, Eleni Stavru (Eleni Stavrou)
Renew	Abir Al-Sahlani, Karen Melchior, María Soraya Rodríguez Ramos, Hilde Vautmans
S&D	Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Lina Gálvez Muñoz, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Evelyn Regner
The Left	Silvia Modig, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek

2	-
ECR	Johan Nissinen
ID	Christine Anderson

4	0
ECR	Margarita de la Pisa Carrión
ID	Maria Veronica Rossi
NI	Lívia Járóka
PPE	Arba Kokalari

Uporabljeni znaki:
+ : za
- : proti
0 : vzdržani